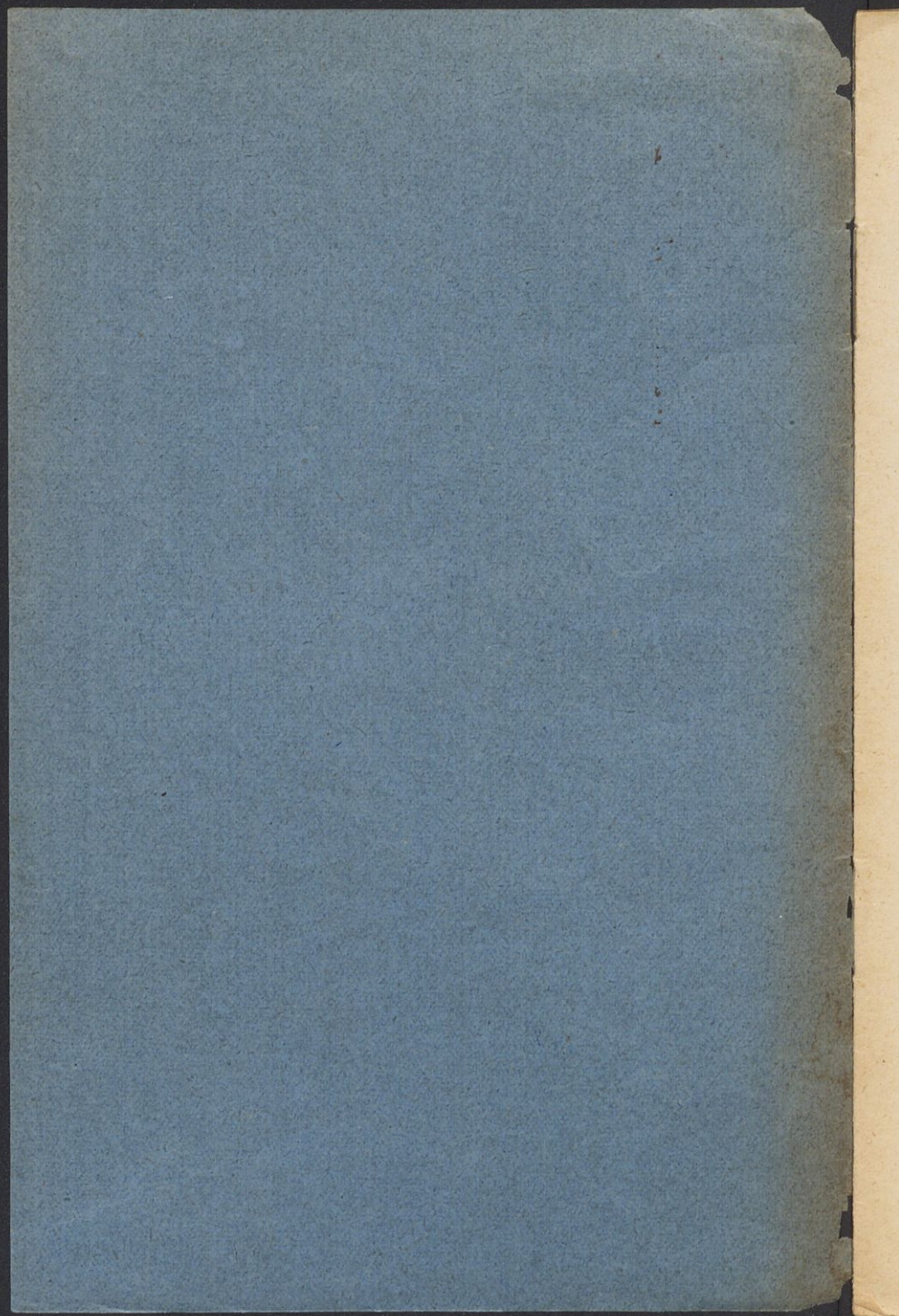

39207

8

Zdravilniška pravila za delavce svinčenih in cinkovih topilnic.

030051863

V Litiji 1910.

Zdravilniška pravila

za delavce svinčenih in cinkovih topilnic.

Delavci svinčenih in cinkovih topilnic imajo vedno z svinčenim materialom za opraviti. Ker je pa svinec strup, je to zelo nevarno ter so vedno zastrupljenju izpostavljeni. Svinčeno zastrupljenje nastane prvič skozi hlapeče pline, kateri vroči rudi pri konverterju in pri pečeh, potem vročemu materialu in metalu pri prenehanju izhlape. Tudi pri vlivanju svinca v plošče, pri kristaliziranju (Entsilberung), pantinsoniranju, parkesiranju pri takozvanem (Treiben) izhlape vročemu metalu v zrak. Drugič nastane zastrupljenje z svinčnatim prahom.

Skušnja je pokazala, da je srkanje v se svinčenih plinov ravno tako škodljivo, pa vendar ne v taki meri, ker manj svinca v človeško truplo pride in tu ostane, kakor če se svinčeni prah v se diha ali na drug način skozi nos in usta v truplo pride. Tej zadnji nevarnosti se delavec topilnice izpostavi, ako se brez vsake varstvene oprave z svinčenim prahom bavi. Posebno nevarno pri tem je bavanje (delo) pri pospravljanju, resp. čedenju od takozvanih Flugstaubkammer, Flugstaubkanalov, transport Flugstauba, potem pri napolnjevanju peči, ako

so pri tej snovi, ki imajo svinčene oxyde v sebi in pri drugem prahu svinčenih in cinkovih produktov topilnic.

Svinec toraj lahko pride v obliki plina ali prahu skozi usta in nos, skozi dihanje v se na pluća ali pa skozi momentano požiranje slin v želodec. Ravno tako lahko delavec z malo ali prav nič osnaženimi rokami in opravami pri jedi, pri kajenju svinčeni prah v usta in želodec vpelje; njegova obleka, katera je s svinčnim prahom zamazana, je ravnotako lahko vzrok zastrupljenju. Ako delavec po delu zaprašeno obleko ne sleče in drugo čedno ne obleče, zanese strupeni prah v stanovanje domu. Skozi čedenje, krtačenje obleke ali samo skozi oblačenje in slačenje se prah raztrese po sobi in je tako potem celi družini nevaren, katera ga požira, ali pa ako na jedila pade in bo tako od družine zavžit ter je na ta način celi družini in vsem stanovalcem nevaren.

Svinčeno zastrupljenje se pri delavcu ne pokaže takoj, le v malokaterem slučaju, temveč se svinec le polagoma, dolgo in trajno v človeškem trupu nabira, ter se kot počasna plazeča bolezen pokaže.

Svinec, ki se je na pluća nabral, se večjidel z plučnimi slinami izpljuva. Cev v vratu ima manj zmožnosti požrti svinčeni prah raztopiti in tako v krv in druge človeške dele vpeljati.

Bolj nevaren pa je v želodec vpeljan svinec. Ta se najprvo v želodcu nabira ter se tu hitro raztopi v takozvani želodečni kislini — tem hitreje, čim bolj je želodečni sok kisel, resp. želodečne snovi. Raztopljen želodečna sol se vsrka ter pride najprvo v želodečne mreže; svinec je vzrok hudega želodečnega katara,

studa pred jedjo, črez dajanja ter drugih bolečin v želodcu. Tako manj zavžita jedila in nezadostno prebavljanje jedil so vzrok slabosti, in delavci polagoma hirajo. Poprejšnji zdravi, rdečelični delavec ima zaradi tega slabo kri in blede barvo. Tudi se na zgornjem delu zob pod mesom nabira ozek rujav rob (svinec). Pri tem ima delavec vedno ostuden sladak okus ter mu smrdi iz ust. Jezik je z rujavo maso pokrit ter se trese, ako ga vun pokaže. Bolezen postaja hujša ter se po celem životu razprostira takozvana svinčena kolika, katera se posebno pri tem kaže, ko je delavec zaprt (ne more opravljati svoje potrebe) ter kar zavžije zopet črez da, ako so čreva polno s svinčenim strupom napolnjena. V drugi stopnji vpliva svinčeni strup na živce in na muskulaturo. Sčasoma ne čutijo v rokah ter v prstih nič, kakor bi bili mrtvi. Prstov se v začetku ne more dosti, pozneje pa čisto nič stegniti. Tresejo se delavcu prsti in roke. Pozneje vpliva to tudi na živce; trganje v različnih delih in udih nastane včasih, da ni za prestajati. Sčasoma, ko je bolezen že tako daleč, pride šele skrb in potem šele išče delavec zdravniške pomoči. Pozneje zbolijo še možgani in hrbteni mozeg. Pa tudi cevi za pretakanje krvi kakor tudi pljuča bodo pokvarjene. Se je pa po le dolgem vplivanju strupa tako hudo zastrupljenje pokazalo, potem je le težko te zelo natančne dele zopet ozdraviti. Zastrupljeni organi ne morejo več okrevati, in bolnik je od dneva do dneva slabejši. Ako se delavec pravočasno varuje in je pripravljen se zdravniškim zapovedim podvreči, potem lahko popolnoma okreva.

Ministerstvo za javna dela je v sporazumu z ministerstvom za notranje stvari z dne 22. julija 1908. l.

o uredbi in obratu po občnem rudniškem zakonu osnovanih svinčenih in cinkovih topilnic mnogo zoper nevarnosti zastrupljenja naredilo. In to je le mogoče, če delavec vsa pravila radovoljno spolnjuje.

Najboljše zoper svinčeno zastrupljenje je največja snažnost pri delu. Delavec se mora paziti kakor najmanj mogoče roke in obleko zamazati. On mora pri prašnem delu eno posebno obleko iz gladkega blaga imeti, katero mora pred vsako južino in po delu sleči. Nastajanje prahu pri delu se mora kakor mogoče s počasnim in varnim obračanjem zabraniti, in koder material pripušča, da se ga lahko poškropi z vodo, čisto obraniti. Od svinčenih plinov se delavec lahko zavaruje, ako kakor dolgo ima nad vročim metalom ali drugih vročih produktih za delati, naj obraz pri dihanju od žrjavce v stran obrne, in ako vse vroče ostanke (Schlacken), koder je pripuščano, z polivanjem z vodo hitro ohladi.

Pri posebno nevarnih delih s prahom se mora delavec radovoljno pravilom podvreči, namreč predpisanim varstvenim čepicam, katere črez obraz potegne, tako zvani respirator in se truditi ne mimo dihati.

Znamenje slabe maske je, da se maska slabo na obraz vleže, in zaradi tega tudi svinčenega prahu ne more čisto obraniti; pri tej se lahko mimo diha in tako so tudi usta in nos svinčenemu prahu čisto izpostavljeni. To zapazi delavec na sladkem okusu, katerega čuti akoravno ima varstveni aparat. Dobra varstvena in dobro vrezana maska, ali pa dobro v usta in nos vpeljan respirator ne pustijo nič praha skoz. Delavec ne čuti med vporabo tega aparata in potem nobenega sladkega okusa v ustih. Na to mora toraj delavec paziti.

Delavec se mora strogo paziti, v delavnici ali v njeni bližini jesti. Tudi ne sme med delom cigare, cigarete, še pipo kaditi; prvič se lahko na teh rečeh ali pa na od dela umazanih rokah svinčeni prah drži, drugič mora delavec pri kajenju večkrat sline požreti in na ta način pride svinec v želodec. Ta zadnji slučaj je tudi v večji meri za iste, ki tobak žvečijo, zaradi tega naj se ne nosijo jedila in tobak seboj v tovarno ter nikdar v delavniški obleki.

Pred vsako jedjo si mora delavec obleko v tej za to pripravljeni sobi preobleči, si dobro roke z žajfo (milom) in krtačo ribati, in tako dolgo umivati, da je koža čista. Posebno nohti in nohtna koža se morajo dobro umivati. In to je najložje, ako delavec čisto kratke nohte nosi. Nadalje si mora tovarniški delavec z vodo in milom (žajfo) obraz in posebno brke zmiti in sčistiti in potem, ko si je zobe dobro osnažil in usta in nos dobro izplaknil, naj si drugo obleko obleče; šele potem sme v jedilno sobo vstopiti.

Delavec se naj kakor mogoče kislih jedil in pijač oddrži. V kisli tekočini se najraje svinec iztopi. Svinec se na ta način veliko lažje v želodec in čreva vsrka; zastrupljenje potem hitro napreduje. Tudi pijača je vzrok zastrupljenju in omami človeško truplo. Dobra so pa za delavce mastna jedila, tako naprimer: mastnina (špeh), surovo maslo (Butter), mleko, jajca i. t. d. Skozi mast bode strup zmit in prah v celoti zamazan; na ta način bode svinec manj vsrkan in pride po naravnem potu iz trupla.

Po prenehanju dela mora delavec vsakikrat obleko sleči in v za to pripravljeni sobi cestno

obleko obleči. Delavci, ki imajo mnogo z delom, pri katerem prah v zrak gre, za opraviti, bi morali vsaki dan, predno se preoblečejo, kopo vzeti (skopati se) zaradi snažnosti. Pa tudi drugi delavci bi se morali saj enkrat v tednu temeljito skopati. V dnevih, v katerih se ne kopajo, naj si po delu, predno se preoblečejo, z milom in krtačo dobro roke umijejo, kakor je bilo že preje o tem povedano, in sicer roke do komolca, obraz, lase in posebno dobro brke. Nato naj si vsi delavci, predno gredo domov, s krtačico za zobe, zobe in usta ter nos izmijejo.

Delavec je dolžan svoji rodbini, saj toliko časa, kar potrebuje za preobleči in se snažiti, vporabiti, in ne sme biti tako len, zakaj to ni samo svojemu zdravju, temveč svoji celi rodbini, za katero se je zavezal skrbeti, dolžan.

Čuti delavec, da ga želodec boli, vidi v ogledalu, da ima na zobeh rujav svinčeni rob, naj ne čaka več, da mu bode huje, temveč naj gre takoj k zdravniku.

